

je neprenehoma, da teptá in v blato meče dostojanstvo svoje z zanikarnim službovanjem, pijančevanjem in prostaškim vedenjem. Ko sem branil predstojnika svojega, povzdigujoč zlasti preblago srce in prijateljsko ugodljivost njegovo, zadrhl se je osorno: Tebi se vidi dober, ker ga ne poznaš. Muzler je v licemerstvu strokovnjak kakor vsi Slavonci. V slavonskem grbu teče neka žival, o kateri se prepirajo učeni možje, ali je kuna ali lisica. Jaz pa vem za gotovo, da je lisica, kajti je prekanjenost glavno svojstvo vsakega Slavonca. Proti meni védel se je Goldkragen tako prijazno kakor proti nobenemu drugemu tovarišu. Večkrat me je povabil celó k sebi na kupico vina, dasi hiša njegova ni slovela za gostoljubno. Bilo mu je znano, da me je pozval na Hrvaško nadzornik in da sta bila on in vsemogoči Kleman moja profesorja. Radi tega zmatral me je za ljubimca deželne in državne vlade in od konca morda tudi za nje zaupnega moža in vohúna. V ti smešni veri odkril mi je take nelepe tajnosti, ki se ne pripovedujejo z lahka niti najboljšemu prijatelju. Bleknil mi je o franjevcih, ki so služili do letos na našem gimnaziji: Te cokljarje sem Klemanu pošteno opisal in zamazal. Razložil sem mu prav na

drobno, kakovi nesposobni bedaki da so in kmalu potem mi je došlo potrjenje za pravega profesorja, patri pa so dobili brco in dekret: Poberite se! Zdaj sem torej vedel, kdo nam je odpravil iz zavoda našega te dobrodušne in dosti marljive učitelje, ob enem pa sem tudi spoznal, da je Goldkragen grozno nevaren človek, ki bo porabil gotovo vsako sredstvo, da očrni vladi in izpodrine mrzkega si Muzlerja. — Goldkragen se je porodil med korenitimi Hrvati, govoril in pisal je izvrstno po ilirski, rad je prebiral tudi ilirske časnike, ali nikdar mu ni bilo mari, da bi koristil kaj narodu z vednostimi svojimi. V pusti, le po svoji časti in velikosti hlepeči njegovi duši ni tlela niti najmanjša iskrica slovanskega in hrvaškega rodoljubja. Predno je dospel še ukaz, da se mora uvesti nemščina kot učni jezik v gimnazij, precej ko je čul, da vlada želi to izpremembo, rekel je proti meni in zatim v učiteljskem zboru: Ein Wunsch von hoher Seite ist so gut wie ein Befehl. Zaman bi se upirali. Jaz bom začel brez odlaganja predmet svoj predavati po nemški. To je tudi storil. Prvi germanizator varaždinskega gimnazija bil je torej pristen domačin, ne pa kak doseljen „Kranjac“ ali „Švaba“.

(Dalje prihodnjic.)

Rožmarin v narodnem življenju.

Pred nami se razprostira priprosta slovenska vas z ličnimi, če tudi po enem in istem kroji sezidanimi hišami. Na marsikaterem oknu zapaziš cvetnjak z rožmarinom ali tik hiše malo gredico, gojeno od nežnih rok vaške krasotice. Kako bi pa tudi slovensko dekle moglo biti brez rožmarina?

Rožmarin je znak nedolžnosti. Dokler je dekle še nedolžno, sme imeti na oknu rožmarin ali nagelj; sicer pa ji ne pristoji več rožmarin, in če ga kljubu temu gojí, uzamejo jej ga vaški mladenci z okna ter dado nanj slamnat venec ali pa potreso pod njenim oknom rezanico.

Rožmarin je simbol gorke in zveste ljubezni. Nočni mir kraljuje povsod in vse se ziblje v sladkem spanju, le tam na konci vasi v mali hišici bedi še mlado dekle ter se na oknu sloneča razgovarja s svojim ljubimcem, ki se je prišel poslavljat od nje. Morebiti se ne bodeta nikdar več videla! Saj

„Klobuk ima na glav',
Za njim pa listek bel;
Ta listek tako prav',
Da cesar ga bo vzal.“

In ko ga je še jedenkrat stisnila na svoje srce, pripne mu ra klobuk rožmarinov šopek v znamenje iskrene ljubezni.

Na klobuk t'ga bom pripela
S srebrno knofljico,
Kjer boš hodil in popot'val,
Mene v mislih imel boš.

Potešenje vinohrady, potešenje vinohrady!
Leži Janko do rubany, leži, leži zabityje
Rožmarinkom prikryt je
Kdo bo prikryl? Iho mila
Rožmarinku nakupila
Rožmarinku zelenehu
Včera zvečer terhanehu.

Sedaj ostala je sama in zapuščena, le ta tolažba jej je ostala, da se vrne čez leta zopet ter bode pri njenih starših snubil za njo. Skrbno goji svoj rožmarin, zaliva ga pridno in pazi nanj, saj rožmarin je simbol stanoovitnosti. Pa poleg njene skrbi neče rožmarin zeleneti; sušiti se je začel, kar je slabo znamenje.

Rožmarin se že suši,
Je drugo barvo dobil,
Moj ljubček se pa veseli,
K' bo drugo ljub'co ljubil.

Rožmarin se mi že suši,
Bo suho listje dobó,
Naj ljubi pa se veseli,
Bo drugo lubco lubó.

(Štajarska varijanta).

S tem zamrl jej je zadnji up. Pozabil jo je tedaj on, kateri je bil vse njeno upanje; izneveril si jej je in morebiti si že izbral drugo dekle. Sama je sedaj in zapuščena in nič več je ne veseli rožmarin in druge cvetlice; pa za koga jih naj le goji? — Tako neizrečeno čuti se nesrečno, sam Bog vé, kaj je izgubila z njim, le bleđa smrt jo more rešiti tega nesrečnega in praznega življenja; in tedaj, ko jo bodo pogreznili v nemo zemljo, tedaj bode uzela s seboj rožmarinov venec, ki naj bi njeno glavo kičil pri poroki.

In če tud' venec tvoj nikdar
V laséh ne nesem pred oltar,
Priše, bo vendar kmalu dan,
Da ga ponesem v grob hladan.

Pa tudi v drugih Slovanih je rožmarin v velikem čislju. V oči poroke zbero se slovaška dekleta na nevestinem domu. Tu pripravljajo perje za pirno posteljo in spleto rožmarinov venec za nevesto. Ko pridejo ženin in drugi znanci nevesto obiskat, polože dekleta ta venec na okrožnik, na kateri mečejo znanci darila (denar) za nevesto. Ta darila imenujejo se veno, to je namreč isto, kar dobi nevesta za svoje devištvo, kajti tak venec spleta se le za nevesto, ki je bila devica, a ne za udovo, katera se zopet možji, ali za tako, ki se je spacičila. Ko stoji Slovak s svojo izvoljenko pred oltarjem, pred katerim si prisežeta udanost in zvestobo do smrti, dne nevesta ženinu, kadar prisega, rožmarinov venec na glavo in isto tako ženin nevesti, kadar prisega. Ta venec hranita potem vedno zakonska na svojem domu. Pa tudi pri nas vidimo često nevesto z rožmarinovim vencem iti k poroki, saj je on znak devištva.

Rožmarin je znamenje minljivosti. Pogled nanj dekleta spominja, kako je bilo tedaj srečno in zadovoljno, ko je imelo še mirno srce ter ni vedelo za ljubezenske bolečine. A prišel je on, iztrgal ga iz srede njenih prijateljic, posadil ga na vrhunec sreče, delal mu zlate obete,

dokler se ni dalo prevarati in zavesti. Brezsrčni mladeneč zapustil ga je v najbolj nesrečnem in usodepolnem trenutku in nehče nič vedeti za njo — ona pa pretaka grenke solze o svoji britki usodi.

Letos si plejem, — plejem
Rožmarin,
V zibeljki joče, joče
Mali sin. — — —

In ko je človek dovršil zemeljski tek ter leži na mrtvaškem odru, oproščen vseh zemeljskih skrbi in bolečin, poškropé ga znanci in prijatelji še jedenkrat z narodno cvetko — z rožmarinom. Samcu in samki pa polože na glavo rožmarinov venec, saj kolikokrat jima je bil v življenji oznanjevalec iskrene ljubezni in sreče, naj ga ponese ta i sedaj s seboj na dolgo pot — v večnost!

Rožmarin ima svoj duh,
Naj bo frišen al' pa suh.
Če jest pobič lejdig umrjem,
Imel bom krancel zelen,
Z rumeno peno pozlačen,
Na mojo glav'co položen.

H—k.

Karakteristika naroda slovenskega.*)

Češki spisal Jan Lego.

Lastnosti, sestavljajoče značaj Slovenčev, so zlasti te le: 1. bistrournost; 2. mrznja tujstva; 3. odkritosrčnost in odločnost; 4. veselost in ljubezen do petja; 5. pobožnost; 6. gostoljubnost. — Te lastnosti veljajo sicer o vsem slovenskem narodu sploh, toda vsaka izmed njih ni v jednaki meri zastopana po vsem Slovenskem, tako da nekatera v jedni pokrajini pada pod normale, druga pa zopet drugod visoko nádenj seza. Uzrok temu tiči gotovo ne le v jako različni kakovosti tal in podnebja, nego tudi v nejednakosti družabnih razmer, zlasti tam, kjer močno deluje sosedstvo nemške narodnosti. Primerjaj slovensko Koroško s kranjskim Gorenjskim, južno Štajarsko s kranjskim Dolenjskim, Kras z južnim Goriškim, pa ti pokažejo toliko razliko tal in družabnih razmer, da ni čuda, da se je po njih tudi značaj Slovenčev ponekoliko, t. j. po nekateri strani svoji, zvrge, da zvréči moral, ker so uzroki že izza davnih vekov na to pritisekali. V Korotanu n. pr., kjer močno prevaguje nemška narodnost, kjer cvete obrtnost, združena v nemških rokah, kjer konečno celó strme Karavanke kratijo živo občevanje s sosednjo Kranjsko, olahkotila je prirojena mehkost slovenska, da je tamošnji Slovenec v tisočletni odvisnosti svoji pal v popolno robstvo, da prepušča drugim, naj skrbé za narodnost njegovo, sam pa mirno polaga roki navskriž v boji za narodnost svojo.¹⁾ — Njegova pre-

velika dobrodušnost je prešla pri ostalih Slovencih že v prigovor; če hoče kdo komu očitati nespametno odjenljivost, pravi mu: „Ti, Korošec ti!“ — Slovenskemu Korošču pravo nasprotje je samozavestni kranjski Gorenjec, katerega diči poleg narodnega ponosa tudi posebna bistrost razuma in odločnost značaja. Gorenjsko in južno Štajarsko sta prav tista kraja, ki sta dala slovenskemu narodu največje število najslavnejših mož. — Pri štajarskem Slovenci je domá brezskrbna veselost, oster dovtip, do neke mere ponos in pa odločnost, v tem ko te na obrazu sosednjega kranjskega Dolenjca čestokrat preseneča čudovita malomarnost. — Vedni boj s narodo za vsakdanji kruh vzgojil je v Kraševci odločnost, jeklenost, do neke mere celó strogost, katere lastnosti so uklesale v njegovo čisto slovansko lice ostre poteze. Z obraza goriškega Slovenca naposled sije ti ona ljubeznjiva najivna odkritost z neprisiljeno prijaznostjo, katera ti takoj prvi hip popolnoma očara srce.

Če se oziramo tudi na telesni ustroj, srečujemo v gorah tam, kjer so rodovitne doline, ne le korenjaške moške postave, nego tudi med ženskim spolom mnogo pravih krasot. Med drugimi so Ljubljančanke kakor tudi kmetice iz tržaške okolice znane radi svoje lepota. Sicer ne najdeš med Slovenci zlepa kakega kreténa.

Opomnivši, v katerih lastnostih se kje Slovenec posebno loči od Slovencev podrugod, prestopam zdaj k opisavanju onih strani duševnega značaja njegovega, katere sem iz početka navel kot splošne.

1. Bistrournost, združena z močno težnjo po vednostih, diči v visoki stopinji Slovenca. Če pomislimo, da je bilo še do nedavno po kmetih na Slovenskem jako

¹⁾ Priznajemo silne napore nekaterih ondotnih slovenskih rodoljubov; ipak ostane znana, proti poslancu Vošnjaku podana adresa koroških slovenskih občin pač dolgo še dosti žalostna listina o narodni probujenosti in hrabrosti, kakor je isto tako jako žalosten faktum, da je voditelj slovenskih Korotancev, Andrej Einspieler, mogel pri letošnjih državnozbornih volitvah v Beljaku propasti.

*) Gl. poročilo „Slovenščina v Zlati Pragi“, v „Slovanu“ št. 11 t. 1.